

Βρυξέλλες - Άγκυρα - Αθήνα
Ειδική σχέση, νέο μοντέλο και... πράσινα άλογα

Γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση φοβάται να εντάξει την Τουρκία

Η Ε.Ε. διαπιστώνει με τρόπο ότι πιο εύκολα μπορεί να... απορροφηθεί από την ανερχόμενη δύναμη της περιοχής μας, παρά να την απορροφήσει

Είναι κοινό μυστικό: η Τουρκία τα τελευταία χρόνια έχει αναστείλει τις προσπάθειές της για ένταξη στην Ε.Ε. και η Ε.Ε. εμφανίζεται απρόθυμη να εντάξει την Τουρκία.

THE ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΠΟΥΛΙΔΟΥ

Η αμφίδρομη αυτή επιφυλακτικότητα έχει πολλαπλασιάσει στην Ε.Ε. τους οπαδούς της θεωρίας απόδοσης στην Τουρκία μιας ειδικής σχέσης, ενώ στην Τουρκία έχει διευρυνθεί το ρεύμα όσων βλέπουν τη χώρα ως μπρότζερ της Μέσης Ανατολής, σε ιδιαίτερη στρατηγική σχέση με τις ΗΠΑ. Η ευρωτουρκική πορεία, επομένως, αντί να φέρει σε τροχιά σύγκλισης τα δύο μέρη, τα τελευταία χρόνια έχει ανοίξει σε μια σταθερή απόκλιση. Όλοι το βλέπουν, όλοι το σχολιάζουν, κανείς δεν παίρνει την απόφαση να συζητήσει σοβαρά αυτή την εξέλιξη και η Ε.Ε. συντηρεί μια κατάσταση, την οποία όμως αμφισβητεί και πάντως δυσανασχετεί για την εξέλιξή της.

Σε τέτοιες ασαφείς καταστάσεις, είτε πρέπει να ανανεωθεί η δέσμευση στην ενταξιακή προοπτική - με σαφή καταληκτική ημερομηνία σε ένα σαφές ευρωπαϊκό πλαίσιο - είτε πρέπει να αναθεωρηθεί η ενταξιακή δέσμευση (λόγω της τροποποίησης των δεδομένων) και να σχεδιαστεί το νέο μοντέλο σχέσεων της Ε.Ε. με την Τουρκία. Στην παρούσα συγκυρία, όμως, δεν γίνεται τίποτα απ' αυτά. Οι περισσότερες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δαγκώνουν τη γλώσσα τους για να μη δηλώσουν τι προ-

ση δεν είναι δεδομένη και ως εκ τούτου πάσχει ο αρχικός σχεδιασμός της διευρυνσης, καθώς τα ρίσκα εμφανίζονται να υπερτερούν των πλεονεκτημάτων. Ειδικότερα, σε μια δεκαετή προοπτική ένταξης της Τουρκίας, το νέο μέλος (που θα έχει απορροφήσει μια γενναία μερίδα των κοινοτικών πόρων επί ζημιά των υπολοίπων) μπορεί να είναι η μεγαλύτερη χώρα της Ε.Ε. και άρα, χωρίς προτέρα παι-

δεία και εξοικείωση στο κοινοτικό γίγνεσθαι, η Τουρκία θα μπορεί να κατευθύνει τις τύχες της Ε.Ε. Μια τέτοια εξέλιξη, σε συνδυασμό με την ασυνενοπισία, τη δυσκινησία και τις εθνικές ιδιαιτερότητες των μελών της Ε.Ε., αλλά επίσης σε συνδυασμό με τις αγγλοαμερικανικές εξαρτήσεις της Τουρκίας, θα συμβάλει καθοριστικά στην αποδόμηση της Ε.Ε.

Στο ασαφές αυτό σκηνικό, ο ένας υποβλέπει τον άλλο και κανείς δεν ξεκινά την απαιτούμενη συζήτηση.

Ο Κώστας Σημίτης, με την ακαδημαϊκή άνεση μιας ομιλίας στο Κέμπριτζ, είχε τη δυνατότητα να αναπτύξει την εξέλιξη του προβληματισμού του, που δεν απέχει από τις θέσεις όλων, αν αφαιρέσουμε τις επιφυλάξεις που τις περιβάλλουν. Ας δούμε για παράδειγμα τη θέση της Αθήνας, που δηλώνει ότι υποστηρίζει την πλήρη ένταξη της Τουρκίας, εφόσον προηγηθεί η πλήρης ανταπόκρισή της στα κριτήρια.

Αν αυτή η θέση διαβαστεί ανάποδα, αν δηλαδή η Τουρκία δεν προσαρμοστεί πλήρως στα κριτήρια, τότε προκύπτει ότι δεν θα γίνει μέλος της Ε.Ε. - και τι θα γίνει; Μέλος εν αναμονή; Για πόσο διάστημα θα κρίνεται λοιπόν αυτή η συνάρτηση, πώς μπορεί να δεχτεί η Ε.Ε. να ετεροκατευθύνεται από τη στάση ενός ελλειμματικού υποψήφιου μέλους της και πώς θα σχεδιάσει τελικά η Ε.Ε. το μέλλον

της, όταν η συγκεκριμένη παράμετρος βρίσκεται στη μαύρη τρύπα;

Όταν, εξάλλου, η Ελλάδα στάθηκε υπέρ της ευρωπαϊκής ένταξης της Τουρκίας, στο σημείο εκκίνησης βρίσκονταν τρία σημαντικά στρατηγικά σχέδια: α) η ενοποίηση της Ε.Ε., β) η επίλυση των ελληνοτουρκικών προβλημάτων, μέσω των απευθείας συνομιλιών και με καταληκτικό σημείο την παραπομπή στη Χάγη, και γ) η ανακίνηση της πρωτοβουλίας για τη λύση του Κυπριακού.

Μαύρη τρύπα

Σήμερα, η διαδικασία προώθησης της ενοποίησης έχει ανασταλεί, το ορόσημο της Χάγης για την επίλυση των ελληνοτουρκικών έχει ακυρωθεί, ενώ η διαδικασία λύσης του Κυπριακού βρίσκεται στη μαύρη τρύπα. Η Ελλάδα στήριξε την ενταξιακή προοπτική της Τουρκίας, προσδοκώντας στην επίλυση των διμερών της προβλημάτων - ακυρωθείσας όμως της τελευταίας προοπτικής, η Ελλάδα εμφανίζεται σήμερα να δίνει χωρίς να παίρνει, συγκεκριμένα χωρίς την προσδοκία ανταλλάγματος. Μολονότι, λοιπόν, ο αρχικός σχεδιασμός έχει ανατραπεί, καθώς τα δεδομένα άλλαξαν ουσιαστικά, η γραμμή πλεύσης έχει παραμείνει η ίδια - από αδράνεια ή από απουσία για την ανακίνηση μιας τεταμένης συζήτησης. Και η παράταση της εκκρεμότητας γεννά νέα δεδομένα: η καραμπόλα των εκβιασμών που οδήγησε την Τουρκία στις προεδρικές εκλογές, η ρηματική διακοίνωση των ενόπλων δυνάμεων και η επικείμενη στρατιωτική επιχείρηση στο Ιράκ δείχνουν ότι η Τουρκία, αφομοιώνοντας το ασαφές στίγμα της Ε.Ε., απομακρύνεται του ενταξιακού προσανατολισμού της.

Η μνηστεία Ε.Ε. - Τουρκίας σήμερα περνά κρίση, τα δύο μέρη βρίσκονται εμφανώς σε διάσταση, κανείς όμως δεν δηλώνει τη «γύμνια του βασιλιά», από τον φόβο του πολιτικού κόστους - έστω κι αν η συγκεκριμένη στάση έχει εθνικό κόστος, έστω κι αν η συγκεκριμένη στάση εμφανώς πάσχει από πολιτικό αυτισμό.

**Τουρκία και ένταξη
Ο Κ. Σημίτης
αφορίζει
το πολιτικό
παρελθόν του**

Εντυπωσιακή η «τούμπα» του κ. Κ. Σημίτη στην υπόθεση της ελληνικής γραμμής που αφορά την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας στην Ε.Ε. Ο πρώην πρωθυπουργός, αμίχανος και με το βλέμμα στο πάτωμα, σαν κάτι να τον πίεζε στο κεφάλι, εκεί στο βήμα του ομιλητή στο Κέμπριτζ, κονιορτοποίησε με λίγα λόγια μια ολόκληρη πολιτική που ακολούθησε κατά φάσεις από το 1996 στα ελληνοτουρκικά (και την οποία υιοθέτησε έκτοτε και η Νέα Δημοκρατία του Κ. Καραμανλή). Ο Κ. Σημίτης δεν πιστεύει πλέον, λοιπόν, στην ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. και εκτιμά ότι το καλύτερο είναι να καταλήξουν οι ευρωτουρκικές διαπραγματεύσεις σε μία «ειδική σχέση» αυτής της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση! Και μέσα από μία τέτοια σχέση, είπε, μπορεί να αναζητήσει και η Ελλάδα λύσεις στα προβλήματα που έχει με την Τουρκία...

Ακύρωσε ξαφνικά ο Κ. Σημίτης μια ολόκληρη σειρά επιχειρημάτων (του) που στήριζε επί έτη τη λογική μίας συγκεκριμένης θεωρίας εξωτερικής πολιτικής έναντι της Τουρκίας και «κρέμασε» εν ψυχρώ από το Κέμπριτζ όλους όσους («εκσυγχρονιστές» συνεργάτες του, διεθνολόγοι πανεπιστημιακοί, δημοσιογράφοι) τον υποστήριζαν απόλυτα σ' εκείνη την επιλογή του. Άφησε αμίχανο και τον σημερινό πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ, που ως υπουργός Εξωτερικών σταθερά στήριξε την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, κάτι που πράττει και σήμερα. Τους «πούλησε» όλους, πράγμα που δεν δυσaráεστησε φυσικά τους Γάλλους και (κυρίως) τους Γερμανούς φίλους του.

Ο Κ. Σημίτης υιοθετεί, λοιπόν, τώρα τη γαλλογερμανική γραμμή, που αρνείται την πλήρη ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε., εγκαταλείπει την περίφημη «αναθεωρημένη» πολιτική του προς την Άγκυρα, στέκει εκτός γραμμής ΠΑΣΟΚ και συνεπώς διαφωνεί και με την πολιτική της κυβέρνησης Κ. Καραμανλή, που υποστηρίζει και σήμερα «φουλ» την τουρκική ένταξη. Στον κάλαθο των αχρήστων πέταξε ο Κ. Σημίτης το υπέρτατο δόγμα της εξωτερικής πολιτικής του. Ως γνήσιος «ευρωπαϊστής» είχε υποστηρίξει επί μία δεκαετία την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε., ως καλός «ευρωπαϊστής» πάλι σήμερα την κάνει πέρα και τάσσεται στο πλευρό των ισχυρών της «παλαιάς Ευρώπης». Όσο για το οικοδόμημα ελληνικής εξωτερικής πολιτικής που κτίστηκε για τις ελληνοτουρκικές υποθέσεις στη βάση της πρώτης επιλογής του, ο Κ. Σημίτης δεν δειξε να νοιάζεται. Είπαμε κάτι, το ξελέμε, γράφτε λάθος, αν θέλετε, και τελειώσαμε...

Ορισμένοι αναλυτές υποστηρίζουν ότι θα πρέπει να αναζητηθεί η εντυπωσιακή «τούμπα» του Κ. Σημίτη μάλλον σε μία πρόθεσή του να έχει την καλή γνώμη των Γερμανών (και άλλων Ευρωπαίων) φίλων του, επειδή στην Ε.Ε. ανοίγουν κάποιες νέες θέσεις για την ανάδειξη σημαντικών Κοινοτικών αξιωματούχων.

Είτε αυτό ισχύει είτε όχι, βέβαιο είναι πως αυτά η αιφνίδια «τούμπα» του πρώην πρωθυπουργού στο μείζον πρόβλημα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής αποτελεί ένα θλιβερό πολιτικό γεγονός. Άλλο ένα κτύπημα στην αξιοπιστία των πολιτικών αρχόντων της Ελλάδας.

Κ. Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ναυάγιο

Η αλήθεια είναι ότι, όταν η Ε.Ε. έκοβε το εισιτήριο της ένταξης για την Τουρκία, το ευρωσύνταγμα που ξεκινούσε την πορεία της επικύρωσης αποτελούσε ένα εκέγγυο για την εξέλιξη της ενοποίησης και άρα η Ε.Ε. συνδύαζε τον στρατηγικό σχεδιασμό της διευρυνσης με μια θεσμική μετεξέλιξη. Το ναυάγιο που επακολούθησε και που έσυρε στον βυθό το ευρωσύνταγμα και η (μετά κόπων και βασάνων) συμφωνία στη νέα ευρωπαϊκή συνθήκη, άλλαξαν ουσιαστικά τα δεδομένα της Ε.Ε. Η πολιτική βούληση για την περαιτέρω ενοποίηση